

IN MEMORIAM JOAN JULIÀ-MUNÉ
MISCEL·LÀNIA D'HOMENATGE

In memoriam Joan Julià-Muné
Miscel·lània d'homenatge

A cura de Mar Font Martí, Maite Puig Tarré
i Joan Ramon Veny-Mesquida

TROSSOS és una col·lecció
de l'Aula Màrius Torres
www.catedramariustorres.udl.cat

Consell d'edició:

Jaume Aulet (Universitat Autònoma de Barcelona), Xavier Macià (Universitat de Lleida), Jordi Malé (Universitat de Lleida), Montserrat Roser (University of Kent), Donatella Siviero (Università degli Studi Messina) i Joan R. Veny (Universitat de Lleida).

© 2022 dels textos, els seus autors

© 2022 de la supervisió científica: Aula Màrius Torres

© 2022 d'aquesta edició: Pagès editors, SL

DL L 7-2023

ISBN: 978-84-1303-424-9

Primera edició: gener de 2023

Impressió:

Arts Gràfiques Bobalà, SL

Sant Salvador, 8. 25005 Lleida

Relligat:

Enquadernacions Prats XXI, SL

Reservats tots els drets

Taula

MAR FONT MARTÍ, MAITE PUIG TARRÉ & JOAN RAMON VENY-MESQUIDA <i>Presentació</i>	9
AITOR CARRERA <i>Pere Barnils: una aportació oblidada a l'estudi del gascó?</i>	11
JOSEFINA CARRERA-SABATÉ <i>Actituds i vocalisme en contextos multilingües a Lleida</i>	31
NICOLAU DOLS <i>Notes sobre la fonologia d'Antoni M. Alcover</i>	55
ONA DOMÈNECH-BAGARIA & ROSA ESTOPÀ BAGOT <i>Neologia geoelectal i planificació lingüística: NEOXOC, una aposta per la neodiversitat</i>	69
MAR FONT MARTÍ <i>Molin, molièr, molinèr, monner... Consideracions sobre la presència dels continuadors de MOLINU i MOLINARIU en la toponímia de la Gascunya comengesa</i>	87
JORDI GINEBRA <i>Friedrich Diez en la història de la lingüística catalana</i>	113
MARIA-ROSA LLORET <i>Epítesis consonàntiques fonètiques i morfològiques</i>	129
JORDI MALÉ <i>Per no saber castellà o català. Llengua i humor entre els segles XVIII i XX</i>	147

JOSEP MURGADES <i>Per què estudiar una llengua?</i>	165
NEUS NOGUÉ <i>La concordança del verb haver-hi: de Pompeu Fabra a la nova normativa</i>	187
LLUÍS PAYRATÓ <i>Al voltant de l'alteritat: un assaig breu sobre els altres</i>	207
MARIA-PILAR PEREA <i>La relació epistolar entre Wilhelm Meyer-Lübke i Antoni M. Alcover</i>	223
GEMMA RIGAU <i>Quantificadors aspectuals mitigadors i polaritat</i>	249
RAMON SISTAC <i>Joan Julià-Muné: quaranta anys d'amistat (anècdotes i alguns apunts històrics)</i>	265
JOAN VENY <i>Sobre la nasal adventícia: de ningú a ningú</i>	271
JOAN RAMON VENY-MESQUIDA <i>Com treballava Pedroló</i>	303
MARIÀNGELA VILALLONGA <i>De Joan Julià</i>	329
LIYUN WANG <i>Transferència de l'L1 i ultracorrecció: dos processos inversos en la pronunciació dels oclusius i els líquids per part dels aprenents sinòfons del català</i>	333

<i>Perfil biobibliogràfic de Joan Julià-Muné: aportacions i dades més rellevants</i>	351
<i>Abstracts</i>	367
<i>Sobre els autors</i>	379

Presentació

MAR FONT MARTÍ

MAITE PUIG TARRÉ

JOAN RAMON VENY-MESQUIDA

Universitat de Lleida

Joan Julià-Muné ha estat un dels «històrics» més importants de la Universitat de Lleida, per la seua dedicació a la docència des de 1978 a l'encara Estudi General, per la seua tasca investigadora, pionera en l'aplicació de les modernes tecnologies en diverses disciplines de la lingüística, com a ambaixador de la nostra universitat a la resta de la catalanofonia i a l'estranger, i per la seua aportació personal al bon funcionament de la comunitat universitària.

Com a professor, representava la figura del docent apassionat i erudit, amant de la seua feina i de la disciplina. Era, als ulls de qual-sevol estudiant, el gran coneixedor de les ciències de la parla capaç de copsar la seua atenció i de fer-li estimar les diferents branques de les ciències fonètiques a través de monòlegs científics acompanyats d'anècdotes rocambolesques que permetien passejar per la trajectòria acadèmica i vital d'un lingüista viu, mordaç, amarat dels coneixements que li havien ofert diversos països i cultures. En la seua boca, la fonètica descriptiva, històrica, diatòpica i contrastiva, o l'ortologia, entre d'altres, no eren tan sols una porta oberta als orígens i a la base sonora de la llengua catalana, sinó la possibilitat de fer viatge per territoris anglòfons, francòfons o sinòfons, sense esquivar latituds germàniques o nipones. Al seu Laboratori de Fonètica, Joan Julià creava un ambient idoni, càlid, i, amb les eines justes i uns bons fonaments, es mostrava hàbil a l'hora de fer brotar vocacions i carreres acadèmiques fructíferes. Tots els seus alumnes recorden amb afecció les «boquetes», o dibuixos de l'aparell fonador que representaven els fonemes de la llengua, amb les quals construïa paraules que calia desxifrar. Com a investigador, va excel·lir en els camps a què es va dedicar, des de la fonètica fins a la història de la lingüística, passant per múltiples altres disciplines, amb treballs que han resultat de referència obligada; i també va ser un destacat em-

prenedor —molt abans de la generalització del terme—, amb la creació del primer laboratori de fonètica de les universitats catalanes. La seua rellevància, a més, va depassar l'àmbit de la nostra universitat i en va esdevenir ambaixador cultural i acadèmic, a través de les diverses estades que va fer a universitats europees i, sobretot com a sinòfil i director de la Càtedra d'Estudis Asiàtics, de la creació de ponts fermes de diàleg entre diverses universitats xineses i la de Lleida. Com a persona, el Joan Julià formava part d'aquell rar espècimen humà, actualment en extinció, del que abans se'n deia «un senyor», que responia a una sàvia combinació d'intel·ligència, cultura i *savoir faire* en el tracte. El nostre Joan feia gala d'una educació exquisida i d'una bonhomia innata que no el van abandonar mai, ni tan sols en les maltempsades, i que solia amanir amb puntes de finíssima ironia per on deixava escolar el seu talent i la seua penetrant mirada sobre la realitat que l'envoltava.

En aquest volum el lector hi trobarà col·laboracions de temàtiques diverses, perquè els especialistes que han volgut sumar-se a l'homenatge ho han fet empesos no tan sols pels valors acadèmics de l'homenatjat, sinó sobretot pels seus valors personals: exalumnes, col·legues i amics que van tractar el Joan Julià dins l'àmbit acadèmic i personal, cadascun des dels seus propis interessos de recerca, hi han participat per fer constar el seu reconeixement al mestre i a l'amic. Per això l'heterogeneïtat d'aquesta miscel·lània: de tons —assagístic, científic o personal—, de temàtica —lingüística, literària o de tall més memorístic— i d'enfocament —normatiu, comparatiu, diacrònic, diatòpic, descriptiu o sociolingüístic. Aquesta diversitat és el reflex de l'extraordinari món d'interessos que animava el Joan Julià, un veritable savi il·lustrat del nostre temps que va dedicar la seua vida a la recerca científica i a la cura de l'amistat.

Pere Barnils: una aportació oblidada a l'estudi del gascó?

AITOR CARRERA
Universitat de Lleida

1. En agraïment

Devem ser molts els que encara tenim present aquella imatge de Pere Barnils enregistrant la veu d'un alumne al Laboratori de la Paraula, que vèiem —i cosíem a llambregades— tan bon punt havíem travessat la porta d'un altre laboratori, al tercer pis de l'edifici del Rectorat, en aquells —ai las— llunyans anys noranta del segle passat. Aquest petit treball s'interessa per un aspecte segurament poc conegut del fonetista de Centelles, del qual també devíem ser molts —tots?— els que ignoràvem l'existència abans de conèixer Joan Julià. Un aspecte de l'obra de Barnils, sí. Però reconeguem-ho: tot plegat no és res més que un pretext. Un pretext manifest per agrair —per circumstàncies detestables— a Joan Julià alguna cosa més que tot el que va ser possible d'aprendre gràcies a ell, primer com a alumne i després com a *col·lega* (el vocatiu que et repetia sovint així que et veia). Els records associats al Joan se situen gairebé en totes les coordenades d'aquell edifici, de les aules llarguíssimes dites «de Dret» (on fèiem fonètica) fins a qualsevol dels passadissos, en què sovint discutíem sobre les virtuts de l'Eix Transversal. També en llocs ben allunyats de l'*alma mater*, a vegades fins i tot pintorescos, que anirien de sobretauls de congressos o de festes *fil-catianes* fins a places porxades o inesperades coincidències en avingudes vora el mar, que es convertien en ocasions idònies per obrir converses sobre qüestions igualment multiformes: dels peatges de precarietat de l'ofici fins a les arbitrarietats sistèmiques (o no tan sistèmiques) que sempre rebien la comprensió i l'enardiment necessaris, passant per aventures més enllà del Teló d'Acer, afers de doctorat, beques precoces que malauradament no s'adeien amb el curs acadèmic vigent, advertiments sobre publicacions quan el repertori curricular era ben buit, qüestions de salut o evocacions nostàlgiques d'enregistraments de l'alfabet fonètic internacional —company in-

Actituds i vocalisme en contextos multilingües a Lleida¹

JOSEFINA CARRERA-SABATÉ
Universitat de Barcelona

1. Introducció

Observar la variació de la llengua comporta abordar la realitat polièdrica des de molts angles diferents, com ara la mobilitat de la població mundial i la concepció de diatopia. També l'aprenentatge de llengües connectat a la variació com a resultat de la naturalesa afectiva del llenguatge.

1.1. Mobilitat de la població mundial i modificació de la concepció tradicional de diatopia

És sabut que la mobilitat de la població mundial i els processos migratoris generalitzats, connectats a la globalització, han comportat l'aparició de societats multilingües. Més enllà de les interpretacions que es poden atorgar al concepte de multilingüisme, aquest s'ha analitzat des de perspectives de recerca diferents i sovint complementàries: educativa, lingüística, neurolingüística, psicolingüística i sociolingüística (vegeu García-Mayo 2012). D'altra banda, i ara connectat a les llengües i els dialectes en contacte, i també al multilingüisme, el concepte d'espai s'ha anat definint des d'una perspectiva diferent de la tradicional (vegeu, per exemple, Auer & Hiskens 1996), i des de la sociolingüística cognitiva s'ha definit com una

1. Aquest treball s'ha beneficiat de l'ajut a projectes d'investigació amb referència número 2019PID-UB/030, i és part del projecte PID2020-113971GB-C21, de MCIN/AEI/10.13039/501100011033. Agraïxo a Celi Cañadell, a Gemma Mirmí i als estudiants dels centres Joan Oró i Col·legi Episcopal l'obtenció de les dades, i a Joan Borràs-Comes, l'ajut estadístic. La primera part d'aquesta recerca es va dur a terme juntament amb Imma Creus Bellet. Joan Julià-Muné també va participar indirectament en la primera fase d'aquest treball. Vull deixar constància del meu agraïment a tots dos per aquest treball i per tots els petits i grans moments de records viscuts.

Notes sobre la fonologia d'Antoni M. Alcover

NICOLAU DOLS

Universitat de les Illes Balears / Institut d'Estudis Catalans

S'ha parlat prou i massa de l'autodidactisme d'Antoni M. Alcover, i sovint fent malabarismes per igualar «autodidactisme» amb «diletantisme». Alcover, però, no va ser ni autodidacte ni diletant en lingüística, o no ho va ser més enllà del fet incontestable que qual-sevol lingüista que obre nous camins, a partir d'un determinat punt, comença a caminar tot sol. Julià-Muné (2005b) deixa claríssim tot això, i amb raó apunta que, de la seva generació, Alcover va ser dels poquíssims que va tenir mestres reconeguts, Tomàs Forteza i Marià Aguiló, i l'únic que va fer estades d'estudi a l'estranger, als centres principals de difusió del corrent neogramatical, evolució que des del darrer quart de segle XIX havia consolidat com a disciplina científica la lingüística diacrònica en què s'inscrivía la romanística (Robins 1990 [1967]). Moll (1996 [1962]: 34) situa al voltant de 1880 (l'any que Alcover en va fer devuit) la coneixença entre el nostre lingüista i el seu mestre Tomàs Forteza. No va ser una relació superficial ni de simples saludats: Forteza va exercir, en tota l'extensió del concepte, de mestre de filologia d'Alcover, i va ser Forteza qui l'introduí en el corrent de la romanística:

Per bona sort, essent encara estudiant contragué estreta amistat amb l'excel·lent poeta i gramàtic Tomàs Forteza, home de sòlida formació humanística i d'una cultura filològica extraordinària per a aquella època, en què no havien entrat dins Espanya les noves idees que constituïen la Filologia Romànica. En Forteza fou l'iniciador i orientador del jove Alcover en els viarans d'aquesta ciència: ell li féu conèixer la clàssica *Grammaire des Langues Romanes* de l'alemany Friedrich Diez, l'alliçonà i aconsellà en els primers treballs d'investigació lingüística que féu N'Alcover [...]. (Moll 1996 [1962]: 55–56)

Alcover sempre va tenir la intenció d'acabar la part de sintaxi de la gramàtica que el seu mestre Forteza deixà inconclusa quan morí el 1898. Concedia a la sintaxi el paper que actualment reconeixem de nucli de la gramàtica. Hi va voler dedicar el congrés que, finalment,

Neologia geolectal i planificació lingüística: NEOXOC, una aposta per la neodiversitat

ONA DOMÈNECH-BAGARIA¹ & ROSA ESTOPÀ BAGOT²

¹Universitat Oberta de Catalunya

²Universitat Pompeu Fabra

Neologia lèxica i sostenibilitat lingüística: el principi de neodiversitat

L'entrada de neologismes o paraules noves en les llengües vives és un procés totalment natural: tota llengua viva actualitza permanentment el seu lèxic, ja sigui amb unitats referencials (denominacions noves formades amb recursos de la llengua o manllevades d'altres llengües) o expressives (nous usos semàntics de formes ja existents). Les successives i diverses transformacions que tenen lloc en una determinada societat amb el pas del temps tenen el seu reflex directe en el lèxic, que actua, així, com un mirall de la concepció global de la realitat que hi ha en cada moment històric.

Totes les llengües, com a instruments de comunicació i sistemes lingüístics, són iguals en capacitat, aptitud i complexitat, i tenen, per tant, la mateixa capacitat inherent per a la creativitat lèxica; no obstant això, com és sabut, no totes les llengües estan en la mateixa situació: el context històric, polític i social en què es troba una determinada comunitat lingüística condiciona l'ús de les diferents llengües que s'hi parlen, fet que influeix en el procés d'actualització del seu lèxic i, en definitiva, en la seva trajectòria evolutiva. En aquest sentit, podem afirmar, citant Cabré (2004: 18), que, «com més consolidada sociopolíticament està una llengua, més àgil és la seva capacitat creativa i menys prudents els neologismes que es permet de generar». Així, en les llengües socialment i políticament fortes i consolidades, els nous usos sorgeixen de manera natural, mentre que en les llengües socialment més febles (a causa del nombre de parlants o de les seves condicions polítiques, econòmiques o socioculturals), la neologia espontània del parlant és més prudent, insegura i vacil·lant, i necessita el suport d'una neologia planificada,

Molin, molièr, molinèr, monner... Consideracions sobre la presència dels continuadors de MOLINU i MOLINARIU en la toponímia de la Gascunya comengesa

MAR FONT MARTÍ
Universitat de Lleida

1. Presentació

No ens sembla agosarat de suposar que és molt probable que un dels primers contactes amb la fonètica històrica dels alumnes de Filologia Catalana dels últims quatre decennis a la Universitat de Lleida estigui estretament vinculat a un ètim: MOLINARIU. No tan sols encarna el professor encarregat de fornir-nos les bases de l'art dels sons i dels fons, l'apreciat catedràtic Joan Julià-Muné, a qui aquesta obra ret homenatge, sinó que també configura un dels primers mots llatins a què calia fer front com a estudiant. MOLINARIU. Anticipació en el sufix -ARIU > *-AIRU. Inflexió del grup -AI-. Reducció vocàlica.¹ *Moliner*. Síncope. *Molner*. Assimilació consonàntica. *Monner*. Possibles alteracions gràfiques per tancament de la pretònica i simplificació consonàntica. *Moner*, *moné*, *munner*, *munné*, *muné*...

Aquestes formes, però, són molt més que un recurs didàctic per introduir fenòmens lingüístics, vist que tenen un gran impacte en l'onomàstica catalana i occitana, que abasta, com hem pogut comprovar, l'antroponímia, però també la toponímia. Pel que fa al primer grup, tant Coromines (OC: VIII, 48) com Moreu-Rey (1981: 123–124 i 142) atesten l'aparició dels continuadors de MOLINU en terreny català: el primer testimonia el patrònim *Munill* a Badalona, i el segon determina la gran incidència dels termes en l'àmbit dels renoms, especialment de *Moliner*, que situa entre els renoms d'acti-

1. Encara que la resposta general en català sigui la reducció del diftong [ej] > [e], hi ha zones que hi escapen i poden presentar una vocal semioberta [e] i fins i tot la iod. En serien exemples l'alt pallarès i zones ribagorçanes com la Llitera, paral·lelament a la forma amb el diftong [ej] que trobem des del Baix Cinca fins ben entrat al País Valencià (cf. *PALDC*: 787, «La llet»; Coromines 1976: I, 96–108; Moll 1991: 78).

Friedrich Diez en la història de la lingüística catalana

JORDI GINEBRA
Universitat Rovira i Virgili

Introducció

Joan Julià-Muné va dedicar una part important de la seva activitat acadèmica a la recerca en història de la lingüística, una subdisciplina de les ciències del llenguatge que ha tingut poca implantació en l'àmbit de la filologia catalana, malgrat els seus esforços i els d'algun altre estudiós. Per aquest motiu m'ha semblat escaient, en un volum pensat per homenatjar la seva memòria, tractar precisament d'una qüestió d'aquesta àrea d'investigació. En concret, de la presència i l'empremta de l'obra de Friedrich Diez, el fundador de la lingüística romànica, en la història de la nostra filologia.

No és una qüestió desconeguda, certament. Però sí que és un tema que demanaria una recerca completa i sistemàtica, tant per la importància objectiva de l'obra de Diez en la historiografia lingüística contemporània general com pel pes que va tenir en relació amb la constitució de la lingüística catalana com a disciplina científica específica. I, de fet, pel pes que va tenir, ni que sigui de manera indirecta, en un àmbit més ampli: en la manera com els catalans —catalans, valencians, mallorquins, etc.— van modificar el valor cultural i polític que atorgaven a la pròpia llengua.

En aquesta contribució, però, em limitaré a resseguir dos moments concrets de la presència de Diez en la història de la lingüística catalana. Encara que amb el risc de mostrar-me excessivament esquemàtic i simplificador —i subjectiu—, organitzo aquesta presència en cinc moments de concreció. El primer coincideix amb el desenvolupament de la primera Renaixença —o de la renovació cultural de la qual més tard sorgirà la Renaixença (si cal mostrar-se sensible a les darreres prescripcions sobre els límits inicials d'aquest moviment)—, i té en la persona de Manuel Milà i Fontanals la figura destacada. (També caldria esmentar altres personalitats com Marià Aguiló o Tomàs Forteza.) El segon moment és el de la irrupció de Pompeu Fabra en la palestra cultural barcelonina, a començament

Epítesis consonàntiques fonètiques i morfològiques¹

MARIA-ROSA LLORET
Universitat de Barcelona

1. Introducció

L'epítesi consonàntica (això és, l'addició de segments consonàntics a final de mot) és un fenomen esporàdic en català, com en les pronúncies [márt] o [márk] de *mar* o [ápít] d'*api*. És, tanmateix, present en tots els dialectes en major o menor mesura, especialment si hi comptem els casos d'addició de consonant o semivocal en les primeres persones del singular del present d'indicatiu, com en *parlo* [párlut] o [párluk] del gironí i en *crel[j]* (de *crear*) o *tatu[w]* (de *taturar*) del balear. L'objectiu d'aquest treball és explorar els factors que afavoreixen l'epítesi consonàntica a final de mot, malgrat les contradiccions que implica d'acord amb les tendències fonològiques atribuïdes universalment a aquesta posició. Distingirem les epítesis fonètiques de les morfològiques: per a les primeres, la justificació del reforçament és de base eminentment articulatòria, acústica o perceptiva; per a les segones, en canvi, cal buscar la motivació principal en el sobremarcatge morfològic i els efectes paradigmàtics. En ambdós casos, la preferència dels mots a acabar en consonant hi té un paper determinant.

2. Escales de prominència i tendències fonològiques

És ben conegut que les síl·labes presenten relacions de prominència entre elles per qüestions accentuals, que s'adiuen amb les característiques fonètiques de timbre, intensitat, durada i altura tonal. Aquest tipus de relacions s'han formalitzat en jerarquies

1. La investigació forma part del projecte PID2020-113971GB-C21 (<https://stel.ub.edu/gevad/>), finançat per l'Agència Estatal d'Investigació (MCIN/10.13039/501100011033) del Govern d'Espanya. Agraïxo a Jesús Jiménez els comentaris que em va fer al primer esborrany de l'article.

Per no saber castellà o català. Llengua i humor entre els segles XVIII i XX

JORDI MALÉ
Universitat de Lleida

Com és ben sabut, la victòria borbònica en la Guerra de Successió va suposar un punt d'inflexió en la història de les terres de la Corona d'Aragó. Els decrets de Nova Planta promulgats a València i Aragó (1707), a Mallorca i Eivissa (1715) i a Catalunya (1716) abolien les institucions d'aquests territoris i els situaven sota la sobirania i la jurisdicció espanyoles. Aquesta nova situació política va tenir una important repercussió en la història social de la llengua catalana. Ara bé: els canvis no es van manifestar d'una manera brusca, sinó lenta i progressiva, i només en alguns àmbits van tenir conseqüències immediates.

Al Decret de Nova Planta de Catalunya hi ha una única referència a la llengua: «Las Causas en la Real Audencia se substanciarán en lengua Castellana» (*Nueva Planta* 1716: 5), un dictamen referit a la Reial Audiència però que, per disposició del dret català, s'estenia a la resta de tribunals, que en seguien supletòriament les normes de procediment (Nieva-Fenoll 2011: 74). Si bé a la Reial Audiència predominava el llatí, als tribunals inferiors era freqüent l'ús del català, com testimoniava el funcionari i polític espanyol José Patiño, autor d'un dels informes sobre els territoris de la Corona d'Aragó encarregats pel Consejo de Castilla acabada la guerra: «[...] antes todo lo judicial se actuava en Lengua Cathalana».¹

És més que probable que el castellà ja fos una llengua coneguda entre els juristes catalans a principis del segle XVIII (Nieva-Fenoll 2011: 75), si més no a les ciutats més importants. Però devia ser-ho poc o gens entre els de les poblacions més petites i allunyades de les zones urbanes, tenint en compte que, en vista dels esmentats

1. *Consulta original que el Consejo hizo el 13 de junio de 1715 en la planta de Ministros del Principado de Cataluña*, «Consejos», llig. 6.811-A, núm. 84, p. 110 (Archivo Histórico Nacional); citat per Ferrer (1986: 14). Tots els textos antics es transcriuran literalment i se'n regularitzarà només l'accentuació.

Per què estudiar una llengua?

JOSEP MURGADES
Universitat de Barcelona

El llenguatge fa un gran paper dins la nostra vida. Potser perquè hi estem tan familiaritzats, poques vegades l'observem i més aviat ens el prenem com una cosa natural, com el respirar i el caminar. Els efectes del llenguatge són notables, i inclouen una bona part de tot allò que distingeix l'home dels animals. (Bloomfield 1978 [1933]: 15)

Ironia d'un títol

En boca de qui us parla, i en orelles com les del present auditori, un títol com el proposat, en formulació a més interrogativa, sembla evident que no pot ser sinó irònic.

Perquè no cal dir com tots nosaltres ho tenim més que clar, això de per què cal estudiar una llengua —entesa aquesta com a sinècdoc— que per llengües en general i, encara més en genèric, per llenguatge, per llenguatge humà.

La ironia, no cal dir, és volguda: no deixa de ser sinó un exercici de *sermocinatio*; és a dir, d'apropiació deliberada del discurs de l'oponent per posar-ne millor en relleu la inconsistència.

Qui és aquí l'oponent i quin el seu discurs? El de qualsevol beoci —o, en pla, el de qualsevol senyor Esteve— d'aquests que et pregunten per a què serveix això d'estudiar la llengua, o la literatura, o qualsevol altra realitat aparentment no productiva a l'efecte immediat del trinco-trinco més prosaic.

A una tal pregunta baixa de sostre, sempre hi ha la possibilitat d'etzibar-li, a l'obtús interlocutor: «Escolti, ¿i vostè per a què serveix?; i per què dedicar tan sols dos minuts del meu temps a esbrinar com és o deixa de ser vostè, ni què li passa o què li deixa de passar?».

També, no tan abruptament, però no menys irònicament, hi ha l'opció de sortir-li amb aquella resposta del gran George Mallory (¿el

La concordança del verb *haver-hi*: de Pompeu Fabra a la nova normativa¹

NEUS NOGUÉ
Universitat de Barcelona

Joan Solà va afirmar de la concordança del verb *haver-hi* que és «[u]na de les qüestions més espectaculars i més absurdament amoïnoses de tota la nostra història gramatical» (Solà 1994: 304; 1999: 165). Efectivament, un breu repàs al tractament que ha rebut aquesta qüestió en la tradició gramatical catalana en els últims poc més de cent anys, com el que es pot llegir en els primers apartats d'aquest treball, mostra que les gramàtiques que n'han parlat ho han fet sovint, o bé sense tenir un coneixement precís de la construcció que hi ha al darrere, o bé influïdes per una tradició que s'ha sustentat en aquesta falta de coneixement.

En aquest text repassarem la tradició a què ens acabem de referir: començarem per les obres on Pompeu Fabra va fer referència a aquesta qüestió gramatical; continuarem amb el tractament que ha rebut en una tria representativa de gramàtiques del segle xx i amb els estudis que hi va dedicar Joan Solà, i acabarem amb el tractament que ha rebut a la nova gramàtica normativa, la *Gramàtica de la llengua catalana* (GIEC, 2016); a la versió reduïda publicada en línia, la *Gramàtica essencial de la llengua catalana* (GEIEC, 2018); i a la versió reduïda en paper, la *Gramàtica bàsica i d'ús de la llengua catalana* (GBU, 2019).² Es tracta, doncs, d'un treball de gramático-

1. La temàtica d'aquest article hauria pogut formar part d'una versió actualitzada del màster en Estudis de Lingüística Aplicada que va impulsar a la Universitat de Lleida, a finals dels anys noranta del segle passat, el professor Joan Julià. Sempre li he agraït, i ell ho sabia, la confiança que va disposar en mi per col·laborar-hi.

2. Aquest article és una versió reformulada i actualitzada de la comunicació presentada al V Congrés Internacional «La lingüística de Pompeu Fabra», que va tenir lloc a la Universitat Rovira i Virgili, a Tarragona, del 28 al 30 de novembre del 2018. Agraïxo de tot cor als assistents a aquella presentació els valuosos comentaris que van fer a la versió prèvia que hi vaig presentar, i també als participants en el I Seminari de Sintaxi Catalana, dirigit per Jordi Fortuny i que va tenir lloc a la Universitat de Barcelona la tardor del 2017, i en el seminari del Grup d'Estudis

Al voltant de l'alteritat: un assaig breu sobre els altres

LLUÍS PAYRATÓ
Universitat de Barcelona

A en Joan, que va ser
—i és— *un de nos-altres*

Algunes definicions i altres consideracions

Segons el diccionari normatiu de la llengua catalana, la paraula *alteritat* és un substantiu femení definible de la manera següent:

f. [Lc] Estat o qualitat d'ésser altre.
(DIEC2, s. v.)

Aquesta és una manera senzilla de definir una paraula que parla de moltes coses no gaires senzilles. *Altre*, al seu torn, i també ben simplement, vol dir segons el mateix diccionari «[a]ltra cosa», en la primera entrada (*altre*¹) i «[q]ue no és la mateixa persona o cosa que la mencionada anteriorment o sobreentesa» en la primera accepció de la segona entrada (*altre*²).

Tanmateix, no costa gaire de trobar significats addicionals fora del diccionari normatiu, una prova més —addicional, també— que més enllà de la norma i l'acta notarial sempre hi ha vida. El diccionari d'Enciclopèdia Catalana recull dues accepcions ben rellevants; la segona és la mateixa que dona el DIEC2, reproduïda més amunt, però emmarcada ara en una varietat especialitzada, la de la filosofia:

f. 1 DR Qualitat de la justícia en tant que aquesta implica sempre una relació d'un subjecte amb un altre subjecte, donant-li allò que és seu, que li correspon.
2 FILOS Estat o qualitat d'ésser altre.
(GDLC, s. v.)

I la definició d'*altre* del GDLC també és força més complexa que la del DIEC2:

La relació epistolar entre Wilhelm Meyer-Lübke i Antoni M. Alcover

MARIA-PILAR PEREA
Universitat de Barcelona

Introducció

Els camps de recerca del professor Joan Julià-Muné van ser molt amplis, però n'hi ha un en el qual el nostre interès va coincidir. Es tracta del paper que exercí Antoni M. Alcover com a promotor del desenvolupament dels estudis lingüístics a Catalunya a partir dels contactes que establí amb els romanistes estrangers; i d'aquí que alguns dels treballs del nostre homenatjat se centressin en aquests aspectes. Només, i com a mostra, en cito dos: *Mossèn Antoni M. Alcover i l'Obra del Diccionari a la llum dels epistolaris de Barnils, Griera i Montoliu* (1986) o *L'inici de la lingüística catalana* (2000).

La meua contribució a l'homenatge que es ret a la memòria de l'estimat Joan Julià vol complementar el tema esmentat: es tracta de donar a conèixer la relació epistolar que es va establir entre el romanista suís Wilhelm Meyer-Lübke (Dübendorf, 1861 – Bonn, 1936) i el promotor de la dialectologia a Catalunya Antoni M. Alcover (Manacor, 1862 – Palma, 1932).

La correspondència, gairebé totalment de caràcter unidireccional, es compon de quinze escrits que el lingüista suís va adreçar al dialectòleg manacorí. Sols hi ha constància d'un breu esborrany d'Alcover, datat el 17 de juny de 1924, que fou redactat en alemany. De les cartes que va enviar Meyer-Lübke, n'hi ha set en alemany; la resta van ser escrites en castellà. La grafia de Meyer-Lübke és molt complexa i difícil de llegir, fins al punt que de la targeta postal sense data (núm. 14), que Alcover va respondre el 12 de gener de 1926, se'n mostra sols la imatge, atesa la incapacitat de desxifrar-ne la lletra. A més, la majoria dels seus escrits no estan datats, cosa que genera dificultat en fer-ne l'ordenació. En alguns casos aquests es poden disposar en ordre cronològic gràcies a la indicació de la resposta que en feu Alcover; i, quan hi manca, l'ordre s'ha fet a partir dels temes que s'hi exposen.

Quantificadors aspectuals mitigadors i polaritat

GEMMA RIGAU

Centre de Lingüística Teòrica – Departament de Filologia Catalana
Universitat Autònoma de Barcelona

En memòria de Joan Julià-Muné

1. Introducció

El català, com les altres llengües romàniques, compta amb expressions que d'una manera imprecisa mitiguen el significat dels elements que modifiquen.¹ En són exemples les expressions de (1).

- (1) a. En van vendre *gairebé* mil exemplars
- b. En van vendre *quasi* mil exemplars
- c. En van vendre *amb prou feines* mil exemplars
- d. En van vendre *a penes* mil exemplars

Als quantificadors de (1) s'hi poden afegir variants com *quasibé*, *amb prou feines i treballs*, *a dures penes*, *a males penes* o l'arcaïtzant *envides*. Tots aquests quantificadors tenen un valor atenuador, mitigador, però no tots tenen el mateix significat ni el mateix comportament sintàctic. Així, els de (1a) i (1b) tenen un valor aproximatiu a la baixa: no es van arribar a vendre mil exemplars, mentre que a (1c) i (1d) al valor aproximatiu a la baixa s'hi afegeix la implicació semanticopragmàtica que aquesta quantitat no és la que s'esperava, que és inferior a les expectatives del parlant.²

1. G. Lakoff (1972) en diu *hedges* i els defineix com a mots que fan que les declaracions siguin menys assertives, més vagues.

2. En aquest punt és interessant tenir en compte el que es recull a IEC (2016: § 16.3.2g): «Semblantment a les expressions *més o menys* i *aproximadament*, l'article indefinit que modifica el quantificador numeral indica que l'aproximació pot ser per més o per menys. L'expressió *unes deu camises* és vàlida tant per al cas que el nombre d'objectes no acabi d'arribar a la desena com per al cas que la sobrepassi un xic, a diferència dels modificadors *gairebé* o *quasi*, que indiquen aproximació a la baixa».

Joan Julià-Muné: quaranta anys d'amistat (anècdotes i alguns apunts històrics)

RAMON SISTAC
Universitat de Lleida

Devia ser cap a la segona meitat de la dècada dels vuitanta del segle passat... S'iniciava, a l'Estudi General de Lleida (embrió del que seria, a partir de 1992, la Universitat de Lleida contemporània) el procés que culminaria, com en tantes empreses i institucions, amb la informatització massiva de les dades i, de fet, de gairebé tota la seua activitat laboral i de recerca. No recordo a iniciativa de qui es va organitzar una sessió per a professors de Lleida, de demostració i ensinistrament en el nou món que ens queia damunt, en unes dependències, crec que del CESCA, ubicades a la Facultat de Biologia de la Universitat de Barcelona, al campus de Pedralbes. Ens hi vam desplaçar una bona colla de professors, ben pocs de Lletres («per a la nostra feina, l'únic que ens cal són llibres!», repetien com una salmòdia alguns —molts— dels nostres col·legues). Del ram de la filologia crec recordar que només hi vam acudir en Joan Julià (llavors encara no signava «Joan Julià-Muné») i jo. Després de visitar unes instal·lacions que aleshores ens semblaven futuristes (d'ordinadors de bobines, com els que apareixien a les pel·lícules de l'agent 007...) vam passar tot seguit a una sala plena de terminals IBM, d'aquells de lletres verdes que feien pampallugues, o potser era la nostra vista que feia pampallugues a cop de fixar-la-hi. Ens van fer seure un davant de cada monitor i ens van explicar com funcionava la relació entre la unitat central i els terminals, i com interactuaven, així com els rudiments de la programació i el llenguatge binari, en uns termes que per a alguns, diguem-ho finament, ens resultaven especialment opacs. En un moment determinat, i mentre realitzàvem diversos exercicis, vaig demanar a qui feia les funcions de professor si era possible de connectar un terminal amb un altre i comunicar-s'hi, o si més no enviar-se missatges entre tots dos. S'ho va rumiar i em va dir que li semblava que sí. Va començar a remenar el teclat i em va dir que triés un altre terminal de la vintena que hi devia haver.

Sobre la nasal adventícia: de *nigú* a *ningú*

JOAN VENY

Institut d'Estudis Catalans

Fonètica regular i fonètica irregular

1. L'evolució d'una llengua romànica, com és el català, en el seu codi oral pot realitzar-se d'una manera regular, d'acord amb unes «lleis» o tendències evolutives generals que afecten un conjunt de mots en certs contextos, en un temps i en un espai determinats; per exemple, la sonorització de la -*ɾ*- intervocàlica llatina (-*ɾ*- > -*d*-) afecta mots com *ROTA* > *roda*, *VITA* > *vida*, etc., però en una part del domini aquesta dental va desaparèixer (per exemple, alacantí *roa*, *ro*), o, en un registre general, va mantenir-se sorda tant en cultismes presos directament del llatí (*rotació*) com en mots arribats fora del temps d'acció de la «lleï» (per exemple, *botar*, del germànic *BOTAN*). Però també formen part de l'estructura d'una llengua els fenòmens de caràcter irregular, com els mots afectats per pròtesi, metàtesi, síncope, epítesi, etc. Aquí ens ocuparem de la inserció d'una nasal a l'interior d'un mot, que les gramàtiques històriques acullen sota una secció d'«epéntesis» (Badia Margarit 1951: § 107), d'«addició de fonemes» (Batlle, Martí, Moran & Rabella 2016: 170–173), o de «fenòmens especials» (Moll 2006 [1952]: 150; aquí, sense esmentar casos de nasal). El caràcter irregular es manifesta en el fet que la nasal no apareix sempre en els mateixos contextos (per exemple, *matinar*, però no **mantinar*; *mangrana* però no **mangre* 'magre'; *massa* i no **mansa*, etc.).

Terminologia i estudis

2. El fenomen, que es dona en totes les llengües romàniques, ha estat batejat de manera diversa, segons els autors: «epéntesis espontánea» (Badia Margarit 1951), «adjonction d'une nasale» (Meyer-Lübke 1890-1906); «canvi nasal inorgànic» («anorganische

Com treballava Pedrolo

JOAN RAMON VENY-MESQUIDA
Universitat de Lleida

Presentació

El 2018 va ser un any curull d'esdeveniments dedicats a recordar, recuperar i reivindicar l'obra i la figura de Manuel de Pedrolo. Aquest estudi, dedicat a la memòria del bon amic i col·lega Joan Julià-Muné, neix a partir d'una primera aproximació, tangencial i parcial, als autògrafs —manuscrits i mecanoscrits— conservats en el seu llegat, uns materials que va digitalitzar aleshores, juntament amb la totalitat de la seva obra impresa, la Càtedra Màrius Torres, i que va posar a l'abast d'investigadors i públic en general dins el projecte del Corpus Literari Digital (Veny-Mesquida 2019). En aquest escrit faré una descripció molt sumària d'aquest llegat, centrada en la procedència i la tipologia dels seus materials; dedicaré una segona part, més teòrica, a fixar les diferents formes dels processos de gestació i de recepció de la pròpia obra en els escriptors contemporanis, i acabaré amb l'anàlisi d'aquests processos en el cas del segarrenç, a partir d'aquesta primera aproximació als seus autògrafs literaris i de declaracions de l'escriptor mateix.

El llegat de Manuel de Pedrolo

Diu Myriam Trevisan (2010: 10) en el seu breu però ben útil manual sobre *Gli archivi letterari* que els materials que l'escriptor ha anat acumulant i que constitueixen el seu llegat esdevenen una «autobiografia cartacea», un «autoritratto all'inchiestro» de l'escriptor; en definitiva, un «monumento di sé». La reconstrucció d'aquest «monument de si mateix» passa per la localització i l'inventari dels materials dispersos de l'autor, no només dels que testimonien la seva tasca d'escriptor, com els manuscrits i els mecanoscrits, els llibres, els enregistraments sonors i audiovisuals, etc., sinó també els que en

De Joan Julià

MARIÀNGELA VILALLONGA
Universitat de Girona

Em vull afegir a aquest homenatge tan merescut a Joan Julià amb la publicació d'una carta que en Joan em va escriure fa molts anys i que em va enviar des d'Anglaterra, on vivia en aquells moments. Els que l'hem conegut i estimat tenim ben present la seva manera de ser, que aquesta carta reflecteix bé.

Amb en Joan ens vam conèixer l'any 1966 a l'aleshores Institut de Girona, avui Institut Jaume Vicens Vives. Hi estudiàvem el batxillerat superior de lletres. En acabar, vam començar tots dos la carrera de Filosofia i Lletres a la Secció Delegada de Lletres de la Universitat Autònoma de Barcelona, després Col·legi Universitari de Girona, ara Universitat de Girona. I, al cap dels tres primers anys, vam anar a fer la llicenciatura a la Universitat Autònoma de Barcelona, ell de Filologia Hispànica, jo de Filologia Clàssica. Durant els anys dels estudis de llicenciatura, jo vivia a Sant Cugat del Vallès amb unes amigues i ell sovint em recollia amb el seu cotxe i anàvem a la facultat, a Bellaterra. Vam acabar la carrera l'any 1974. Aquell mateix any jo ja vaig començar a impartir les classes de llatí al Col·legi Universitari de Girona, ell va marxar a Anglaterra a continuar estudiant i treballant.

Aquell meu primer curs 1974–1975 com a docent, els PNN (sigles del col·lectiu de professors no numeraris, és a dir no funcionaris) vam començar una vaga el mes de febrer per intentar aconseguir millores laborals i també per intentar canviar la situació a la universitat, que tenia un 25 % de professors funcionaris enfront d'un 75 % de professors no numeraris, els PNN, precàriament pagats. Cada setmana ens reuníem en assemblea i discutíem si tornàvem a fer classe o continuàvem la vaga. Així, en vaga, vam arribar a final de curs i vam decidir de fer un aprovat polític. Em vaig casar el 15 de juny de 1975 amb en Desi, el meu xicot de tota la vida, és a dir, de feia vuit anys. És en aquest context que cal llegir aquesta carta, que conservo amb sobre inclòs.

Transferència de l'L1 i ultracorrecció: dos processos inversos en la pronunciació dels oclusius i els líquids per part dels aprenents sinòfons del català

LIYUN WANG

1. Introducció

El fet que la fonologia catalana i la xinesa divergeixin força fa que la pronunciació del català sigui un desafiament important per als parlants nadius del xinès estàndard,¹ i que per dominar-la hagin d'experimentar un llarg procés d'aprenentatge, pràctica i correcció. Aquest procés ha de ser continuat i guiat per docents que tinguin els coneixements necessaris no només de les característiques fonètiques i fonològiques del xinès, sinó també dels punts forts i febles dels alumnes xinesos. Aquests coneixements inclouen, generalment, els aspectes següents: primer, conèixer les dificultats de la pronunciació del català per als sinoparlants; segon, conèixer-ne les característiques i els errors típics de pronunciació en diferents nivells d'aprenentatge del català, i, per acabar, conèixer les estratègies i els mètodes per ajudar-los a millorar la pronunciació.

Per assolir aquests coneixements, cal dur a terme un estudi amb tres tasques fonamentals: en primer lloc, contrastar el sistema fonètic i fonològic del català i del xinès a través de contrast fònic, per definir els obstacles que poden tenir els aprenents sinòfons a l'hora de dominar la pronunciació del català i els possibles errors que cometen, basant-se en la teoria d'anàlisi contrastiva i la hipòtesi segons la qual el sistema fonètic i fonològic de la llengua materna té una importància capital en la pronunciació de la llengua estrangera; en segon lloc, estudiar i analitzar la pronunciació real dels sinoparlants per detectar els problemes i els errors de pronunciació que cometen, basant-se en la teoria d'anàlisi d'errors; en tercer lloc, comparar els resultats d'anàlisi contrastiva i els d'anàlisi d'errors, per tal de

1. Al llarg del treball, em refereixo al xinès estàndard simplement com a xinès; la varietat del català estudiada correspon a l'estàndard central.

Perfil biobibliogràfic de Joan Julià-Muné: aportacions i dades més rellevants

FORMACIÓ I TITULACIONS

- Maestro Nacional de Enseñanza Primaria (Girona, 1968).
- Mestre de Català (Girona, 1970).
- Llicenciat en Filologia Hispànica (Universitat Autònoma de Barcelona, 1974).
- Titulat en llengua francesa, anglesa i alemanya (Escola d'Idiomes de la Universitat de Barcelona, 1969–1974).
- Estudis de llengua anglesa (Barcelona, 1972–1974; Institute of North-American Studies, 1972–1973; British Institute, 1973–1974).
- Estudis de traductologia, anglès, xinès mandarí i rus (Polytechnic of Central London [PCL], 1974–1975; University of Westminster; University College London i School of Oriental and African Studies, 1974–1976).
- Diploma in Linguistics (University of London, University College London, UCL, 1976).
- Cambridge Certificate of Proficiency in English (Londres, 1976).
- Certificate in English Phonetics (University of London, UCL, 1976).
- Certificate in French Phonetics (University of London, UCL, 1977).
- Certificate in Experimental Phonetics (University of London, UCL, 1978).
- Master of Arts in Phonetics (University of London, UCL / School of Oriental and African Studies, SOAS, 1978).
- Professor no numerari d'universitat (Universitat de Barcelona, 1978–1987).
- Llicenciat amb grau (Universitat de Barcelona, 1982).
- Director del Laboratori de Fonètica «Pere Barnils» (Universitat de Barcelona / Universitat de Lleida, 1983–2020).
- Doctor en Filologia Catalana (Universitat de Barcelona, 1987).

Abstracts

AITOR CARRERA

Pere Barnils: a forgotten contribution to the study of Gascon?

If, in the words of Joan Julià-Muné, Pere Barnils i Giol has been a linguist too often forgotten, the work we present here is interested in one of the lesser known aspects of this phonetician from Centelles: his approach to Occitan, and mainly to Gascon, especially with his «Notes sobre l'aranès», which appeared in the first issue of the *Butlletí de Dialectologia Catalana* [Bulletin of Catalan Dialectology] (BDC) and which include a good amount of information about the language of an informant native to the village of Canejan, located in the lower Aranese region, next to Comenge. Our aim is, on the one hand, to place Barnils' contribution in relation to other researches on the Gascon spoken in the Aran Valley in the same period (Schädel, Griera, Condò), since his article is, in fact, one of the earliest scientific publications concerning the local dialects of that zone. On the other hand, the intent is to evaluate its linguistic information in detail, and therefore both to emphasize its originality and to detect its possible mistakes, fewer in number. All of this will allow us to appreciate Barnils' contribution to the knowledge of Aranese, perhaps not always judged adequately, for example, some years later, by Joan Coromines. In short, we will see that, beyond the fact that Barnils himself apparently went so far as to ascribe the Aran Valley to the Catalan linguistic domain in another issue of the same BDC, Occitan was not a language unknown to him at all. His «Notes» prove it, but also other elements that go beyond this article.

Keywords: Pere Barnils, Occitan, Gascon, Aranese, dialectology, Catalan linguistics, Romance linguistics.

The spaces in which languages are spoken do not have the same value nor the same characteristics for all their speakers, since these persons value languages based on beliefs and suppositions that do not necessarily correspond one hundred percent with reality. For this reason, the social character of the space of a language is based on a conceptual dimension —mental space— (Caravedo 2014) because it is the product of a mental construct which all of its speakers actively participate in, and it ends up having a symbolic character. Directly connected with this, a learner's experience with the target language and culture is essential for getting to know the sociolinguistic variation in any language system and also for being able to improve one's oral skills in a given language.

The analysis of the vowel productions of adolescents from Lleida who have Romanian and Catalan as their L1 has, once again, demonstrated the instability of the mid vowels of Catalan (Renwick & Nadeu 2019) in the processes of acquisition of this language. In the multilingual context studied, it has been observed that active uses (communication with friends) and passive uses (listening to the radio) in Catalan favour the accommodation of the vocalism of L1 speakers of Romanian to that of L1 speakers of Catalan. In addition, the use of Spanish, with a different vowel system characterisation, is unfavourable to this accommodation. Finally, and following the social psychological and ethnolinguistic dimension of attitudes, it has been observed that attitudes and beliefs that are favourable to Catalan and unfavourable to Romanian play an important role in boosting phonetic accommodation towards Catalan.

Keywords: Lleida, sociophonetics, attitudes, vocalism, Catalan as a foreign language.

NICOLAU DOLS

Antoni M. Alcover's terminology of phonology

As a pioneer in romance philology and the neogrammarians' movement in the Catalan-speaking countries, Antoni M. Alcover described Catalan phonetics and phonology in such detail as to render grammatical terminology exhausted. His application of new theories and views on linguistic phenomena needed to be matched by a similar effort in the field of terminology. This paper is focused on such effort and analyses different works by Alcover, although for the most of it attention is drawn to *Qüestions de llengua i literatura catalanes* (1903), and *Una mica de dialectologia catalana* (1909), two masterpieces of linguistic description following the postulates of the aforementioned movement in romance philology. The evolution between both works is visible: metaphors gradually give way to more direct ways of naming phonological units and processes. Altogether the analysis of Alcover's works and the comparisons among them attest the adoption of new perspectives on Catalan language right at the beginning of the 20th century.

Keywords: Antoni M. Alcover, grammar, phonology, phonetics, history of linguistics, terminology.

ONA DOMÈNECH-BAGARIA & ROSA ESTOPÀ BAGOT

Geolectal neology and language planning: NEOXOC, a commitment to neodiversity

The Observatori de Neologia (Neology Observatory) of the Pompeu Fabra University's Institute of Applied Linguistics (OBNEO) encouraged the creation of a network of neology observatories for the geolectal varieties of Catalan: NEOXOC. Between 2008 and 2010 this network promoted a research project, financed by the Institute of Catalan Studies, which follows two main general objectives: (1) to contribute to the descriptive analysis of neology in the Catalan language and (2) to know the linguistic resources that Catalan speakers use when they create new words in the language's

different geolectal varieties. The work that we describe next starts from the neologisms collected and analysed by NEOXOC during the aforementioned research project, according to the work methodology of the OBNEO—which we briefly explain in the following section—and seeks, first of all, to present some of the results obtained by this network; its second objective is to look at the diatopic distribution of the formation mechanisms for the neologisms that were collected, as well as at the coincidences and divergences among the neological lemmas. Finally, it aims to establish the importance of taking into consideration the principle of neodiversity through concrete planning measures of a language's corpus.

Keywords: neology, geolectal varieties, neodiversity, geolectal varieties, Catalan language.

MAR FONT MARTÍ

Molin, molièr, moliner, monner... *Considerations on the presence of the MOLINU and MOLINARIU Romance derivatives in the toponymy of the Commingese Gascony*

The work of Julien Sacaze *Recueil de linguistique et de toponymie des Pyrénées* (1887) is one of the most valuable sources in terms of the research in toponymics but also in dialectology of the several languages within the French political borders. The objective of this article is to make an approach to the toponymy of Comminges (an Occitan historical region located in the eastern part of the Gascon Pyrenees) gathered by the author. The research line of this study revolves around the Latin etymon MOLĪNU 'mill', and its derivative MOLINARIU 'miller', and their impact on the microtoponymy of these Gascon speaking area, which belongs to an Occitan sub-dialect named Eastern Pyrenean Gascon and covers a zone that includes the Aran Valley (in Catalonia), the southern Comminges (in the Upper Garonne department), the Barousse (a Commingese valley confined to the Upper Pyrenees department) and Coserans (occupying the western part of the Ariège department).

Keywords: Julien Sacaze, Occitan, Gascon, Eastern Pyrenean Gascon, Commingese, Comminges, phonetics, historical phonetics, toponymics, dialectology, microtoponymy, mill, miller.

JORDI GINEBRA

Friedrich Diez in the history of Catalan linguistic

In this paper I deal with two specific moments of Friedrich Diez's presence in the history of Catalan Linguistics. The first moment is the bursting of Pompeu Fabra in the Barcelona cultural arena, at the beginning of the 1890's. In particular, I will refer to the footprint of the work of the German linguist in Fabra's first essay — a fact that, as far as I know, has not been observed until now. The second, which is more reminiscent in nature, is the publication of «Das Katalanische in den Werken von Friedrich Diez», an article that Eva Seifert published at *Estudis Universitaris Catalans* in 1936. This article is interesting because it makes a claim about Diez's role in establishing the independent character of Catalan in the set of Romance languages. At the same time, dedicating a few lines to the German catalanophile Eva Seifert is appropriate today, given that she is not a much well-known scholar and that she was probably the first woman romanist to deal with Catalan. Even more: she may have been, tout court, the first woman to publish a study on Catalan.

Keywords: Catalan linguistics, Romance linguistics, Pompeu Fabra, Eva Seifert, Friedrich Diez.

MARIA-ROSA LLORET

Phonetic and morphological consonantal epitheses

Although there are examples of consonantal epithesis in all dialects of Catalan, this kind of additions occur sporadically, and hence remain understudied. The aim of this paper is to bring together all cases of consonantal epithesis that occur in Catalan, in order to ex-

amine the factors that favor it. The collected data show that Catalan makes a scalar use of phonetic and morphological mechanisms aimed at strengthening the prominent nature of the final position of the word. The analysis presented proves that consonantal epithesis in nouns is mainly grounded on phonetic factors (whether articulatory, acoustic or perceptual), which are sometimes enhanced by analogy; contrariwise, consonantal epithesis in verbs is mainly due to morphological factors related to overmarking and paradigmatic effects. In both cases, the preference of words to end in a consonant for perceptual reasons plays an important role.

Keywords: analogy, consonantal epithesis, morphological overmarking, paradigmatic effects, prominence, strengthening.

JORDI MALÉ

For not knowing Spanish or Catalan. Language and humor between the 18th and 20th centuries

The end of the War of Succession was the beginning of a great political change in the Catalan-speaking territories. And this change had important consequences in their current sociolinguistic situation. The progressive imposition of Castilian caused many communication problems because most people spoke only Catalan and does not know Castilian, and the new administration officials from other territories do not know Catalan. The humorous literature of the 18th, 19th and early 20th centuries reflected these linguistic conflicts in their works.

Keywords: Catalan language, Spanish language, diglossia, literature, humour.

JOSEP MURGADES

What are the reasons for studying a language?

Several and various reasons because it is worth, and often funny, to study a language, especially with regard to Catalan.

Keywords: natural language, standard language, aptonymous, alternative words, etymology, slang, insulting words.

Neus Nogué

The concordance of the verb haver-hi: from Pompeu Fabra to the new regulations

The agreement of the verb *haver-hi* ('there + be') is one of the aspects of the prescriptive grammar of Catalan that have caused the most debate in recent decades. The first Catalan normative grammar (Fabra 1918) did not mention it, and in his posthumous grammar Pompeu Fabra (1956: § 72) supported the idea of accepting the agreement. In this article, we present an overview of the evolution of the approach this syntactic phenomenon has received from a normative and prescriptive point of view in the last century. Starting with Pompeu Fabra (including also the *Converses filològiques*), we will review its reception by different linguists and grammarians, such as Josep Ruaix (1976 & 1998), Gabriel Ferrater (1981), Joan Solà (1994, 1999 & 2009) and Àlex Alsina (2007). Finally, we will focus on the way the Catalan new normative grammar (GIEC) has treated it, both from a descriptive and a normative point of view, and on the first reception of this important work.

Keywords: Pompeu Fabra, Grammar of the Catalan language, GIEC, syntax, verb *haver-hi*, agreement, normative grammar, prescriptive grammar.

LLUÍS PAYRATÓ

Around otherness: a short essay on others

Otherness... or alterity: the other one, the others. An essential, basic concept, inextricably linked to that of unity... but at the same time separable, as if it were the reverse or the dark side. The other side of the mirror—which has no exact or unique word to be represented and remembered, and must be said with an expression made of morsels of particular meanings. *Otherness* or *alterity* conversely collects in a single term many looks: everything that goes beyond the self (or all the fragments and all the faces that exist of the self), the process of constructing this self from others, the opposite process (our projection onto the other)... Otherness shows philosophical, psychological, legal aspects, and of course there is also a discursive or linguistic alterity: «I» in relation to «you», and the sender with respect the audience, both biunivocal relationships. We are the essence of something, of some entity, perhaps of dreams; but we are also a dependent essence, namely pure contradiction: essence *depending on*. There is no communication without alterity, nor life without death, and the philological and cultural legacy, definitely, ends up making full sense when we think of others who will continue the cycle.

Keywords: otherness, alterity, unity/diversity, identity, discourse, pragmatics.

MARIA-PILAR PEREA

The epistolary relationship between Wilhelm Meyer-Lübke and Antoni M. Alcover

The aim of this paper is to introduce the epistolary relationship established between the Swiss romanist Wilhelm Meyer-Lübke (Dübendorf, 1861 – Bonn, 1936) and the promoter of dialectology in Catalonia Antoni M. Alcover (Manacor, 1862 – Palma, 1932). The correspondence, almost entirely unidirectional, consists of 15 letters, written in German and Spanish, which the Swiss linguist

addressed to the Majorcan dialectologist. The information provided helps to shed more light on the links that Alcover established with the European Romanists of his time and the influences that they exerted on him.

Keywords: historical linguistics, Antoni M. Alcover, Wilhelm Meyer-Lübke, correspondence.

GEMMA RIGAU

Mitigator aspectual quantifiers and polarity

This article describes the main syntactic and semantic properties of some mitigator quantifiers. We focus on approximate quantifiers, such as *gairebé* ‘almost’ and *amb prou feines* ‘barely’, and delimiters such as *tot just* ‘just’. We examine their polarity effects when they appear in the left periphery of the sentence, and the type of complementizers (*que*, *si*) that they select. We also pay attention to the transition from their aspectual value to the temporal–aspectual value of simultaneity.

Keywords: aspectual quantifiers, mitigators, polarity, complementizer *si*, sentential left periphery.

Ramon Sistac

Joan Julià-Muné: forty years of friendship (anecdotes and some historical notes)

Through memory and evocation, the author tries to remember several episodes of his coexistence with Joan Julià-Muné, in order to reconstruct the memory of the linguist’s complex personality, and thus assess his influence on his colleagues and, through his extensive dedication to teaching and research, in the training of many generations of students.

Keywords: Joan Julià-Muné, biography, evocation, anecdotes, history.

JOAN VENY

About adventitious nasality: from nigú to ningú

Among the irregular facts that make up the evolution of the language, there is the so-called adventitious nasal. After analysing the various terminology historically applied, starting from a wide collection of ancient, vulgar, normative, local and onomastic examples, a classification of the 230 cases listed is carried out, catalogued in progressive nasalization (*mançana*), regressive (*angonia*), antepalatal (*llonja*), assimilatory (*ambúmia*) or dissimilatory (*ancalde*). A quantitative analysis attributes greater productivity to progressive nasalization, while the etymological vector indicates a scarcity of cases in Latin and a not inconsiderable number of Arabic origins. The author advocates for the inclusion of this «secondary phonetic law» as an important phenomenon within irregular historical phonetics.

Keywords: adventitious nasal, phonetics, dialectology, standard.

JOAN RAMON VENY-MESQUIDA

How Pedrolo worked

This study is born from a first approach, tangential and partial, to the autographs —manuscripts and typescripts— preserved in the legacy of Manuel de Pedrolo. The first part of this article contains a very brief description of this legacy, focusing on the origin and typology of its materials; the second part, more theoretical, is dedicated to fixing the different forms of the processes of conception and remaking of one's own work in contemporary writers; and in the third part an analysis of these processes is made, applied to Manuel de Pedrolo and based on his literary autographs and statements by the writer himself.

Keywords: Manuel de Pedrolo, authorial philology, genetic criticism, literary legacies.

MARIÀNGELA VILALLONGA

By Joan Julià

Publication of a letter that Joan Julià wrote in 1975 and sent from England, where he was living at the time. The letter reflects well on the character and way of life of Joan Julià.

LIYUN WANG

L1 transfer and ultracorrection: two inverse processes in the pronunciation of occlusives and liquids by Catalan synophone learners

This contribution is inserted in the field of teaching Catalan as a foreign language and, more specifically, in teaching and correcting the pronunciation of Catalan for Chinese native speakers. The focus of the study is on stops (occlusives or plosives, /p–b, t–d, k–g/) and liquids, especially the alveolar lateral (/l/) and rhotic sounds (/r, r/), because these are the most problematic Catalan sounds for native speakers of Standard Chinese (Mandarin or *Putonghua*). The first part of this study presents a segmental contrast of the sounds inventory between the two languages based on the methodology of contrastive analysis. The second includes a field study of the pronunciation of 20 informants of Chinese origin who were university students aged between 20–35 and lived in the Barcelona metropolitan area at the time of the survey; it starts from a corpus made up of 90 words that contain all the stops and liquids of Catalan in different syllabic positions (initial and internal onset, final and internal coda), and the analysis is based on the methodology of error analysis. The comparison of the predicted problems and the detected errors allows us to verify the difficulties and characteristic errors that Chinese learners present in their interlanguage: the devoicing of voiced stops, the lateralization of rhotic sounds and the voicing of voiceless stops in unstressed positions due to L1 transfer; the voicing of voiceless stops in initial or stressed positions, as well as the replacement of the alveolar lateral by rhotic sounds due to hypercorrection.

Keywords: Catalan, Chinese, pronunciation, stop, liquid, language transfer, hypercorrection, interlanguage.